
Laz Records
ლაზური ჩანაწერები

Nora Kakhidze

Batumi Shota Rustaveli State University
Department of Oriental Studies
Georgia, Batumi
nora.kaxidze@bsu.edu.ge

ნორა კახიძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
აღმოსავლეთმცოდნეობის დეპარტამენტი
საქართველო, ბათუმი
nora.kaxidze@bsu.edu.ge

ფაზარი, ძველი ათენა, ერთ-ერთი საინტერესო სოფელია ლაზეთში, დღევანდელ რესპუბლიკურ თურქეთში. სწორედ ამიტომ ავირჩიეთ ამ სოფლის მეტყველებზე დაკვირვება სადისერტაციო თემად, სადაც უნდა გვეკვლია თანამედროვე ფაზარის ლაზური ელემენტები თურქულ ენაში. საკმაოდ მრავალფეროვანი და საინტერესო მასალა მოვიპოვეთ, თუმცა ვერ მოვახერხეთ საკითხის ბოლომდე მიყვანა, ამიტომ მიზანშეწონილად ჩავთვალეთ ეს მდიდარი ემპირიული მასალა ეტაპობრივად გამოვაქვეყნოთ აღმოსავლეთმცოდნეობის დეპარტამენტის კრებულებში.

როგორც მოგეხსენებათ, ფაზარის ლაზური მეტყველება მიეკუთვნება ათინურ კილოკავს და ის დიდ დახმარებას გაუწევს ამ კუთხის მეტყველებით დაინტერესებულ მკვლევარებს.

მთქმელი - ემინე ინჯე

ფაზარი (ათინა)

5 აგვისტო, 1997 წელი

კოჩი ჩქიმი ქემაჩილუ. ოკულე დორურუ. ხვალახვალა ბერეფე ჩქიმი დოვოჩილონი, ბოზო დოვოქიმოჯი.

უკვანჩხე მუთალეფე მავუ. ოთხო თანე ბეე მივონუნ, ა ბოზო სუმიტი ბიჭი. შქვითანეთი მოთა მივონუნ. იფი ჩერეხიდექ მაჰალესინდე დოფხედუტი, ლაშჩა ნოლა ვუწუმეთ, ნოლას ფეტიტ.

ბერეფე დოოჩილით აი-აი ქოდოოხუნით. ბერეფე ჩქიმი ირი ფაზარის ხენან.

ართანე მუმი ზუდას იჩალიშამს, ჩხომი ჩოფამს, ჟურთანე მუშითი იაზი ჰანე ულუნან ექ იჩალიშემან. ბოზო ჩქიმი მალიეს იჩალიშემტუ, აწი ემექლი დივუ. ჰიმუსთი არ ბიჭი ჟურ ბოზო უვონუნ, ბოზოფე დოქიმოჯუ, ჟურთანეთი მოთა უვონუნ არ ბოზო არ ბიჭი. მთელი ფაზარის დოდგითუნ, ართეი მოთა აღმანიადა დოდგითუნ, ართეი ნაზილის დოდგითუნ. (ნაზილი - სოფელი აიდინის რაიონი) ბოზო მოთაში არჩვა ბიჭი ბეჩარი მივოუნ.

**მთქმელი - იაკუბ ბაბუჩოღლუ
ფაზარი (ათინა), სოფელი პაპილათი
6 აგვისტო, 1997 წელი**

ლაზური ოგნაფუ ვორსი რე,
მა პაპილათის დოვიბადი
ელა ქომოხთი ელა
ევედი მანი, მანი,
სქანი დო შქიმიშენი
დივუ ახირზამანი.

ნაზიმ ჰიქმეთი ირი კოჩეფე აღიმბედეს. ნაზიმ ჰიქმეთისნა ვარ აღიმბეტუ მითი ვაორტუ. ემ ორას მა ხამი მოვოცონი, ნური ოღლუ დოვოდურუნი. ჩემჩაპტუ დო ეშენი. ბინდოკიუზუზ ირმი იედის ისტანბულიშა ვიგზალი. ექ დევამლი კავგა ვიქუმტი. ეჩდოჟურ წანა ხაფისი მოლაფხედი. ექოლე ქოგამაფთი ში ტიმახანას მოლაფხედი. ტიმახანაშენ გამაფთიში კოჩი დოპილი, იდამიშა მიონამტეს ემუშე კულე მუხი ჯეუმქვი, ჰამუმ კულე ვარ იემიჭეს.

ბაქირქოიშა მოშქვეს, გალე გამაფტი, კუმკაფია ქომოფთი კაფეჯილიქ ვიქუმტი.

ო არადა არ ოხორჯა ქობძირი, ე ოხორჯა ოკვათი, ჭჷალი ქოდოვობელი, ბოლაშა ობტკოჩი.

**მთქმელი - ხაიჯე ბალი
ფაზარი (ათინა), სოფელი პაპილათი
6 აგვისტო, 1997 წელი**

მესემეთიშენ პაპილათიშა მოფთი. კაინანა მოვონუტუ. მტიი მივონუტუ. კოჩიჩქიმიში ჯოხო ნეჯათი. აში თანე ბეე მივონუტუ, ა ბიჭი, ხუ ბოზო მოთა, ჩაი მეფჩაფ.

კოჩი ჩქიმი ემექელი ონ, ჩაი ფაბრიკას ემექელი ივუ. ვორსი ჰალი მიღუნან. ბეეჩი ვოჩილაე, ნუსა მივონარე, დუგუნშია გიოხაე, ბოზო მოთათი მიგორამან, მეფჩარე ალინერიშა ჩაი გოლოვიდი. მათი ჩაი ოშკორუშა ვულუ ოთ მოვიდარე, ფუჯის მეჩარე.

**მთქმელი - ნაზმი იაზარჯი
ფაზარი (ათინა)
7 აგვისტო, 1997 წელი**

ჟუეჩი წანერი მოელიმი ვორე. ვიტო ჟუ წანა წოხლე, ემეწლი ვივი. ჰუას ანადოლუ დერსანეში მუდირი მუში ვორე. რიზე მორდეი მოელიმი ვორტიშა, რიზე ბინდოქუზიუზ იეთიშ უჩიშა რიზე ილგილი ქითაბი მახჭარი. ვალიჰამ დულია მა მომჩუ, არ წანა ვიჩალიში. რიზეში თარილი , ჯოღრაფია, სორალ დურუმ, ეკონომი, ელთი, სარლიქ ქითაბი ბჭარი, ჰამ ქითაბიში კულტურ ბოლუმუნუნ არ ფიკრა, ლაზჯა მიში გიწვარე.

ჰიმ კოჩი წამარე
ფაზარლი ლაზი ასკერიშა იდუ, კომუტანიქ, ლაზის უწუმეს:
არ ჯიდუმენი ჰუს არბის ორე
ე თოლის სქანის გოგადიარე,

ჰიმ იტუ ადი რუკო
ოგინე სკანიშენ არ ჯავურიმულუნ
მუირტუ არნაშართუ დაურ
ვაიჩოდუ ა ჯავურითი კაპულაშა მელუნ
იმიტი არწამატუ არ თანე სალიშენ მელუნ
არ თანეტი სოლიშენ მელუნ, გუია არ რიტუა
ე, თნარი სქანი გოგადარარე ჯე
ქომუთანი ჩქიმი სი შქიმიინდე კაი
ასქერი ვარ გილუნიდუბალუ და
ირი მა ჰტამარეი

შაირი
ჯელალი ზოპონს- კაპულა მუში
დემირდალი ჯიმილი სუმ ჩოიო
ბოზო-ვა დოლოგაქუი ანთერი
სქანი ხანჭელი დარო
ჯელალი- სი შქორუმ ფეჯიქ იმბოს
სი მუ ჩარი გილუნ
ბოზო- სითი ჰერალდე გურის
დამხური მივუნ.
ჯელალი-სითი მენდაგიყონა
ერთი ოხორის მივუნ.
ბოზო-სი ორეი ქომოჯეფე მუში,
ოილეისე ორთაქჩი გილუნ.

მთქმელი - ფევზიე ოზ
ფაზარი (ათინა)
8 აგვისტო, 1997 წელი

ბინდოქუზიუზ დოქსანდორთ ეილულის ამაფთი ტესისი ინდორასკალე ოჩალიშუ გევოჭკი, ოხორი შქიმიშე მენდრა დობ-სკუდი ამა ამ სკანი ოხორისთეი მაიო. გოწო ბაბა შქიმი დოლურე

ოფშა ზორი მაიო დაშქიმიკალა ხვალა ვორტი. არ და ნანაშქიმი, ჯუმალეფე შქიმი იი მენდრა ორტეს, ბაბა შქიმითი ღურუ, ოფშა ხვალა დოფასქუდი, ხოლო დულია გეგოჭკი, ემ დღას კულე ხვალა ვა დოფსქუდი. ზულაშე ონჩიუში ბოზო მოთალეფეშკალა ვიხაპარამ. დღალეფე შქიმი აშოგოლულენ, მექთები მევაშქვი, ლისე არ მევაშქვი. ოფშა ფიშმანი ვორე, მექთებიშა ვიდიკო აშო ვართი ვორტი, ბელქი ბაშქა მუტი ვიატუ. ა მუალიბი, ა დოქტორი ვიატუ. ბელქი ჰუს (ახლა) გარსონი ვორე. დააშქიმი ქიმოჯეი ვა რენ, ი ჯუმალეფე შქიმითი, ჩილერი ვა რენ. ნანა შქიმითი ონორი ონ , დულიეფეშ კალა კიოის ჩაი მწილუმთ.

ავლა სქანი ჯუნელი
ჯეფრი მეგიფანარე,
სი გოლვალი უიოფი
მა ჩექე გიფინარე
ფუჯეფე ნაშქვი დო
ამონა იიულუნ
სქანი სევდალული გური ომიჭუ